

відносин має бути спрямована на посилення аудитоспроможності, зокрема щодо проведення аудитів специфічних питань, оцінювання політики і програм міністерств та інших органів влади, аналізу вартості соціальних вигід, ІТ-аудиту тощо. Лише проведення заходів ДФК на основі ризик-орієнтованого відбору об'єктів контролю, дасть змогу, на думку автора, дійсно реформувати діяльність органів ДАС відповідно до кращих світових стандартів.

УДК 657.633 : 334.735

Роман Воронко,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, аналізу та оподаткування,
Львівський торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ВНУТРІШНЬОВІДОМЧОЇ ЗВІТНОСТІ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ В ПРОЦЕСІ КОНТРОЛЮ

Якісне інформаційне забезпечення завжди було необхідною умовою виконання внутрішнім контролем поставлених перед ним завдань. Одним з джерел такої інформації є внутрішня звітність підприємства, яка надає менеджерам необхідні дані для управління.

Хочемо зазначити, що на сьогодні питання інформаційного наповнення внутрішньої звітності не є регламентованим, тому викликає певні дискусії у наукових колах і у практиків. Також неоднозначними є підходи до співвідношення фінансової і внутрішньої звітності та використання їх в управлінні й внутрішньому контролі, що залежить від умов діяльності суб'єктів господарювання, кооперативних традицій тощо.

Із внутрішньої звітності отримують інформацію, яка дозволяє виявляти відхилення у процесі господарсько-фінансової діяльності і розробляти заходи регулятивного впливу на них в оперативному плані та з розрахунку на стратегію, а також дані, які розкривають результати контрольно-ревізійної роботи й дають можливість оцінити ефективність внутрішнього контролю.

Погоджуємось з науковцями, які вважають, що внутрішня управлінська звітність, орієнтовна на стратегічний рівень управління, повинна містити набір показників, необхідних для планування, ефективної реалізації та контролю стратегії підприємства. На їх думку, спеціально сформовані звіти на основі застосування різноманітного облікового інструментарію, повинні дозволяти

отримувати показники, що виступають інформаційною основою для прийняття рішень щодо здійснення вибору із наявних стратегічних альтернатив, подальшої реалізації та контролю обраної стратегії підприємства [1, с. 247, 257].

Для забезпечення систематичності та ієрархічності контролю відповідними управліннями центрального апарату системи споживчої кооперації розроблені і затверджені постановами Правління Укоопспілки форми внутрішньовідомчої звітності кооперативних підприємств: звіт про розмежування й закріплення власності в споживчій кооперації (1-р, статистична); звіт про фінансові результати (1-ФП, фінансова); звіт про витрати, пов'язані з реалізацією та управлінням у галузях діяльності (2-ФП, фінансова); звіт про результати фінансово-господарської діяльності ринків споживчої кооперації (3-ФП, статистична); звіт про нестачі і втрати в підприємствах і організаціях Укоопспілки (11, статистична); пояснювальна записка до фінансової звітності; звіт про обсяги діяльності фізичних осіб-підприємців із числа членів споживчих товариств (торгівля та послуги) (1-кооп (споживспілка), статистична); звіт про обсяги діяльності фізичних осіб-підприємців із числа членів споживчих товариств (з виробництва промислової продукції) (2-кооп (споживспілка), статистична). Дослідники у цій галузі зазначають, що спеціалізована звітність забезпечує необхідною інформацією органи управління споживчих товариств, споживспілок споживчої кооперації, їх підприємств (об'єднань), інших господарюючих суб'єктів системи Центральної спілки споживчих товариств України для прийняття управлінських рішень [2, с. 384].

Аналіз організаційної побудови споживчої кооперації України станом на 1 січня 2015 року вказує на наявність у ній 2262 споживчих товариств і районних споживспілок, які належать до 22 спілок обласного рівня. Мережа підприємств роздрібно́ї торгівлі (магазинів), закладів ресторанного господарства та ринків налічує 8913 об'єктів [3, с. 7–10]. Причому найбільшу питому вагу серед них займають підприємства роздрібно́ї торгівлі (магазини) — це 6922 об'єкти або більше ніж 77 % від загальної їх кількості і заклади ресторанного господарства — 1657 об'єктів або 18,6 %, де зосереджені великі залишки товарних запасів і грошових коштів. Також споживча кооперація має на ринках 835 павільйонів із 22368 торгових місць і 66340 місць на критих і відкритих столах ринків. Така велика кількість підконтрольних об'єктів вимагає вжиття дієвих заходів щодо забезпечення їх надійними засобами захисту та охорони, щоб максимально унеможливити подальші випадки нестачі і втрат кооперативного майна.

Із наведених форм спеціалізованої звітності кооперативних підприємств підсумки здійснення внутрішнього контролю відображаються лише в одній із них — звіті про нестачі і втрати в підприємствах і організаціях Укоопспілки (форма № 11), яка складається щоквартально і за рік. Метою складання цього звіту є розкриття інформації про розміри втрат від нестач (у тому числі великих), крадіжок, пожеж, псування цінностей і стан відшкодування цих втрат. Структурно звіт складається з трьох розділів, у яких наводяться нестачі і втрати, відображені на балансових рахунках і у позабалансовому обліку та окремих довідок.

Для отримання узагальненої інформації про нестачі і втрати в цілому по системі споживчої кооперації України звіт форми № 11 проходить послідовну ієрархію формування його показників: споживчі товариства і їх підприємства звітуються перед райспоживспілками (райСТ); райспоживспілки (райСТ) та їх підприємства — перед облспоживспілками; облспоживспілки, спільні та власні підприємства Укоопспілки — перед Укоопспілкою.

Інформація першого розділу дає змогу проаналізувати залишки на початок і кінець періоду і рух за звітний період сум нестач, втрат від крадіжок, пожеж і псування майна, відображених на балансових рахунках. Другий розділ інформує про залишки і зміни, які відбулися у складі заборгованості з нестач, втрат від крадіжок, пожеж і псування, списаної з балансу з причини, що на момент її виникнення конкретні винуватці не були встановлені. У третьому розділі наводяться довідки про забезпеченість кооперативних підприємств засобами охорони, суми витрат на її утримання, суми скоєних крадіжок у розрізі видів охорони та залежно від наявності охоронно-пожежної сигналізації.

Ця звітність разом зі звітами про контрольно-ревізійну роботу, де містяться дані про кількість проведених ревізій і перевірок, кількість підприємств, у яких виявлені незаконні витрати, нестачі, розкрадання, інші порушення фінансової дисципліни та їх суми, а також заходи, вжиті за результатами ревізій і перевірок, що виражають кількісну оцінку ефективності внутрішньокооперативного контролю є важливою інформаційною базою для здійснення управлінського впливу на процес запобігання втратам кооперативного майна.

Таким чином, форми внутрішньовідомчої звітності підприємств і організацій споживчої кооперації України є достовірним джерелом даних, покликаних задовольнити інформаційні потреби користувачів, що приймають різнопланові управлінські рішення, у тому числі у сфері внутрішнього контролю, якими є органи

управління споживчих товариств, споживспілок різних рівнів, їх підприємств та інших господарюючих суб'єктів системи Укоопспілки.

Список використаних джерел

1. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності [Текст] : монографія / М. В. Корягін, П. О. Куцик. — К. : Інтерсервіс, 2016. — 276 с.

2. Бухгалтерська фінансова звітність підприємства: навч. посібник. / Ю. А. Верига, А. М. Волошин. — 2-е вид., перероб. і допов. / За ред. проф. Ю. А. Вериги. — К. : ПП «Видавничий дім «Комп'ютерпрес», 2008. — 472 с.

3. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій спілок споживчих товариств областей за 2014 рік / Всеукраїнська центральна спілка споживчих товариств України (Укркоопспілка). — К., 2015. — 52 с.

УДК 657

Лариса Гнилицька,
д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ КОРПОРАТИВНОГО ШАХРАЙСТВА

Протягом усього часу існування незалежності України проблема корупції та шахрайства не сходить із сторінок засобів масової інформації, постійно констатується негативний факт активного розповсюдження цих явищ та посиленого їх проникнення в усі сфери життєдіяльності держави та суспільства.

В сучасних економіко-політичних умовах корупція і шахрайство набули ще більших масштабів, що істотно перешкоджає економічному зростанню України та реально загрожує її національній безпеці. Для подолання економічних злочинів у сфері бізнес-відносин підприємств України запроваджено Закон про антикорупційну діяльність, який спрямований на визначення загальних засад запобігання корупції та шахрайства у діяльності юридичних осіб.